

Ο ΑΠΕΞΗΡΑΜΕΝΟΣ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΑΡΧΗΣ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΑ

ΕΔΜΟΝΔΟΥ ΑΜΠΟΥ

ΙΖ' *

Ὁ Νικόλαος Μάιζερ, πλούσιος κτηματικός ἐν Δανσίκη, τυγχάνει ἐπισκέψεώς τινος ἢ οὐδόπως ἐπεθύμει.

Ἡ σοφία τῶν ἔθνῶν λέγει ἀνεμομαζώματα ἐγεμοσκορπίσματα καὶ ὅπως ἤλθαν ἄγῃαν, ὃ ἐστὶ τὰ κακῶς κτώμενα κακῶς καὶ ἀπόλλυνται. Ἀλλὰ τὴν ἀλήθειαν ὅμως ταύτην βλέπομεν λαμπρῶς διαψευδομένην ἐνίοτε, καὶ ἀπόδειξις τούτου ἢ οὐκ εὐκταφρόνητος παρουσία τοῦ Νικολάου Μάιζερ, ἡ ἐκ κλοπῆς μὲν, ὡς ἐνθυμεῖσθε, προσελθοῦσα, τερραστῶς δὲ αὐξηθεῖσα καὶ τὸν κύριον αὐτῆς μέγαν καὶ πολὺν ἀναδείξασα.

Ὁ ἀνεπιός οὗτος τοῦ περιφήμου φυσιολόγου, ἀφ' οὗ κατὰ πρῶτον ἐφ' ἑκατὸν χρόνον κατεσκεύαζε ζῦθον κατανοθεύων αὐτόν, ἔπειτα δὲ ἤρπασεν ἀδικῶς τὴν κληρονομίαν τοῦ Φουγά, ἐν βραχυτάτῳ ἐγένετο κάτοχος δέκα περίπου ἑκατομμυρίων. Ἀλλὰ πῶς; Μετερχόμενος παντοῖα ἐπαγγέλματα. Ὅποιά τινα; Οὐδεὶς μοι εἶπε περὶ τούτου τίποτε· τοῦτο δὲ μόνον γινώσκω ὅτι ἐθεώρει καλὸν οἶον δῆποτε ἐπάγγελμα φέρον κέρδους· ἐδάνειζε, φέρ' εἰπεῖν, μικρὰ κεφάλαια πρὸς μεγάλους καὶ ὑπερόγκους τόκους, ἐποίει προμηθείας μεγάλας σίτου πρὸς ἀποσώβησιν τῆς σιτοδείας, ἧς αὐτὸς ἦτο ὁ αἴτιος, ποιῶν κατασχέσεις ἐπώλει τὰ κτήματα τῶν δυσμοίρων αὐτοῦ ὀφειλετῶν, ἐναύλου ἐν τῇ δύο πλοῖα πρὸς ἐμπορίαν τῆς μαύρης σαρκὸς ἐν ταῖς ἀκταῖς τῆς Ἀφρικῆς, καὶ ταῦτα ἄνευ τινὸς αἰσχύνης ἢ τύψεως συνειδότης. Καὶ ναὶ μὲν δὲν ἑκαυχᾶτο, διότι αἰείποτε ἦτο ἀνὴρ μετριόφρων, ἀλλὰ καὶ δὲν ἠρυθεία, διότι καθ' ὅσον ἐπαχύνετο ἡ παρουσία του, ἐπαχύνετο καὶ μᾶλλον ἀναίσθητος ἐγίνετο καὶ ἡ καρδία. Ἡδύνατο δὲ νὰ σφάξῃ ὅλον τὸ ἀνθρώπινον γένος μᾶλλον ἢ νὰ καταδεχθῆ νὰ διαμαρτυρήσῃ τις τὴν ὑπογραφὴν του. Ἦτο, ὡς βλέπετε, κατὰ τοῦτο ἐντιμότερος καὶ αἰ ἐν Δανσίκη, Βερολίνῳ, Βιέννῃ καὶ Παρισίοις τράπεζαι εἶχον αὐτόν ἐν πολλῇ τιμῇ, διότι εἶχον χρήματά του.

Ἦτο δὲ παχὺς καὶ εὐρωστος, ἡ δὲ γυνὴ του εἶχε μὲν τὴν ῥίνα πέρα τοῦ δέοντος μακρὰν καὶ τὰ ὀστά τοῦ προσώπου ὄξεια καὶ ἐξέχοντα, ἀλλὰ τὸν ἠγάπα ὅμως ἐκ καρδίας καὶ τῷ κατεσκεύαζε νοστιμώτατα ἐπιδόρπια μετὰ ζαχαρώς. Ταυτότης δ' αἰσθημάτων συνήκου τὸν ἀνδρα καὶ τὴν γυναῖκα, συνδιελέγοντο εὐκρινῶς οὐδαμῶς κρύπτοντες ἀπ' ἀλλήλων τοὺς πονηροὺς αὐτῶν διαλογισμούς. Κατ' ἔτος δὲ τὴν ἐποχὴν τῆς εἰσπράξεως τῶν

* Ἰδ. σελ. 59, 138.

ένοικίων έρριπτον εις τους πέντε δρόμους πέντε ή έξ οικογενείας άπόρων τεχνιτών, διότι δέν ήδύναντο να άποτίσωσι τό ένοίκιον. Άλλ' όμως δέν έδείπνουν μετ' όλιγωτέρας δια τουτο όρέξεώς, και ό έσπερινός αυτών άσπαρμός δέν ήτο όλιγώτερον γλυκύς.

Και ό μέν άνήρ ήτο έξ έτών και έξήκοντα ή δε γυνή τεσσάρων και έξήκοντα. Η όψις αυτών ειχε τι τό ευμενές και σεβαστόν. Ίνα δε ή όμοιότης αυτών προς τους πατριάρχας της Άγίας Γραφής εινε τελεία κατ'ά πάντα, έν μόνον έλειπε, τέκνα, και τέκνα τέκνων. Η φύσις τοις ειχε δώσει υίόν μονογενή, έν μόνον τέκνου, διότι δέν έξήτησαν παρ' αυτης πλείονα, διότι ένόμιζον ότι πράττουσιν έγκλημα καθοσιώσεως εάν διένειμον την περιουσίαν αυτών μετ'αυτ'ό πλείονων τέκνων. Δυστυχώς δε ό μονογενής ουτος επίδοξός κληρονόμος τούτων εκατομμυρίων απέθανεν έν τω πανεπιστημίω της Έιδελβέργης φηγών άλλάντας και παθών δυσπεσίαν. Εικοσαετής απήλθεν εις τον παράδεισον τουτον των τευτόνων φοιτητών ένθα τρώγουσιν άμετρήτους άλλάντας και πίνουσι ζυθον άστειρευτον, ένθα άδουσιν άσματα έχοντα όκτακόσια εκατομμύρια στροφών και κτακόπτουσι δια του ξίφους τά άκρα της ρινός των. Ο μοχθηρός Χάρων έθήρισε τον νέον ότε οι γεννήτορες αυτου ουτε όρεξιν ειχον πλέον, ουτε ήλικίαν ίνα τω παρασκευάσωσιν αντικαταστάτην. Οι άμοιροι ουτοι πολυτάλαντοι νεόπλουτοι συνέλεξαν εύλαδώς πάντα τά πράγματα του υίου των ίνα τα πωλήσωσι. Τελουμένης δε ταύτης της λυπηράς έργασίας, λέγομεν δε λυπηράς, διότι έλειπον πλείστα εσα λινα καινουργή και σχεδόν άμεταχείριστα, έλεγεν ό Νικόλκος Μάιζερ εις την γυναικά του.

»Α! δέν ειξεύρεις πόσον πικραίνομαι συλλογιζόμενος ότι αι οικίαι και τά μετρητά μας, τά φανερά και τά άφανή αγαθά μας θα περιέλθωσιν εις χειρας ζένας. Έπρεπεν οι γονεϊς να έχωσι πάντοτε υίόν αναπληρωματικόν.»

Άλλ' ό χρόνος όστις έν τε τη Γερμανίη και άλλαχοϋ πολλαχοϋ εινε μέγας διδάσκαλος, κατέδειξεν εις αυτούς ότι ό άνθρωπος μόνον όταν χάση χρήματα δέν δύναται να παρηγορηθί. Μετά πέντε δ' έτη έλεγεν ή κυρία Μάιζερ εις τον άνδρα της τρυφερώς και φιλοσοφικώς μειδιώσα.

«Τίς δύναται Νίκο μου, να έμβαθύνη εις τά μυστήρια της θείας Προνοίας; Τίς οίδεν εάν ό υίός σου δέν ήθελε μας άφανίσει; Κύτταξε τον συμμαθητήν του τον Θεόβαλδον Σχέερον, έφαγεν εικοσι χιλιάδας φράγκων χάριν μιας γυναικός χορευτριάς. Και ήμεϊς, ένθυμείσαι έξωδύομεν κατ' έτος ύπερ τάς δύο χιλιάδας ταλλήρων δια την μοσχομάγκην μας. Κάτι ειξευρεν ό θεός και μας τον έπήρε. Ο θάνατός του εινε σημαντική οικονομία και έπομένως εύτύχημα. Ειξεύρει ό θεός τί κάμνει, δεδοξασμένον τό όνομά του!»

Ότε ή τριπλή του Φουγα θήκη ήτο έτι έν τη οικία, ή αξιόλογος γυνή περιεγέλα τάς όπτασίας και τάς άυπνίας του άνδρός αυτης.

«Που γυρίζεις, εύλογημένο, ό νοϋς σου; τω έλεγε. Όλην νύκτα μ' έλάκτιζες πάλιν. Δι' όνομα του θεου τί την θέλομεν εκείνην την μούμιαν!» Αμ

«Ὡς τὴν πετάζωμεν, ἀδελφέ, νὰ ἡσυχάζωμεν. Καὶ ἔπειτα ἂν πωλήσωμεν μόνον τὰς θήκας θὰ εἰσπράξωμεν τὸ ἐλάχιστον διακόσια φράγκα. Τὰ μεταξωτὰ παραγεμίσματα τὰ θέλω ἐγὼ νὰ διορθώσω τὸ μεταξωτὸν μου φόρεμα καὶ μὲ τὰ μάλλινα θὰ γεμίσω δύο στρώματα, μὲ καταλαμβάνεις;»

Ἄλλ' ὁ Μάιζερ μεταρρυθμίσας ὀλίγον τι τὴν πρότασιν τῆς γυναικὸς τοῦ προὔτιμησε νὰ ἀπαλλαγῇ τοῦ συνταγματάρχου πωλῶν αὐτὸν ὡς ἐμπόρευμα.

Ἡ οἰκία τῶν δύο τούτων συζύγων ἦτο ἡ καλλίστη τῆς συνοικίας. Πάντα τὰ περὶ αὐτῆς ἐκοσμοῦντο μεγαλοπρεπῶς ὑπὸ στερεῶν καὶ τορευτῶν σιδηρῶν κιγκλίδων, ἡ δὲ πύλη ἦτο ὅλη σιδηρόφρακτος ὡς μεσαιωνικὸς ἱππότης. Δι' εὐφραῦς δὲ τινος συστήματος μικρῶν κατόπτρων ἐντέχνως προσηρασμένων κατὰ τὸ πρόσωπον τῆς οἰκίας ἠδύναντο αἱ ἐν αὐτῇ νὰ ἴδωσι τίς ἔρχεται εἰς ἐπίσκεψιν καὶ πρὶν ἢ ἔτι κρούσῃ τὴν θύραν. Ὑπὸ τὴν στέγην δὲ ταύτην τὴν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εὐλογηθεῖσαν, κατῴκει μία καὶ μόνη θερμακινίς, ἵππος τὴν ἐργασίαν, κάμηλος τὴν ἐγκράτειαν. Ὁ δὲ γηραιὸς θερμάπων ἐκοιμάτο ἔξω καὶ χάριν τοῦ ἰδίου συμφέροντος καὶ διὰ τὸν φόβον μήπως αἴφνης νύκτα τινὰ περιέλθῃ εἰς τὸν κίνδυνον τοῦ νὰ διαταράξῃ τὸν ὕπνον τῶν σεβασμίων κυρίων του. Βιβλία δὲ τινὰ ἐμπορικὰ καὶ τινὰ ἠθικὰ ἀπῆρτιζον τὴν βιβλιοθήκην τοῦ γηραιοῦ ζεύγους. Οὐδέποτε δ' ἠθέλησαν νὰ καλλιεργήσωσι κῆπον ὀπισθεν τῆς οἰκίας, διότι, ἔλεγον, τὰ δένδρα μετὰ χαρῆς κρύπτουσι τοὺς κλέπτας. Ἐκλείον δὲ τὴν θύραν καθ' ἑσπέραν τῇ ὀγδόῃ ὥρα διὰ πολλὰ κλάων μοχλῶν, καὶ μόνον ἐξ ἀνάγκης ἐξέρχοντο τὴν ἡμέραν διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων.

Καὶ ὅμως τῇ 29 Ἀπριλίου 1859 τῇ 11 π. μ. ὁ Νικόλαος Μάιζερ ἦτο πολὺ μακρὰν τῆς προσφιλοῦς αὐτοῦ οἰκίας. Θεέ μου! τί ἤθελε τόσο μακρὰν τῆς οἰκίας τοῦ ὀντιμοῦ οὗτος πολίτης τῆς Δανσίκης! Ἐβάδιζεν ἐπιπόνως κατὰ τὸν περίπατον ἐκεῖνον τοῦ Βερολίνου ὅστις ἔχει τὸ ὄνομα μυθιστορίας τινὸς τοῦ Ἀλφόνσου Κέρ: Ὑπὸ τὰς φυλλώσας γερμανιστὶ δὲ Unter den Linden.

Ὅποις τις ἰσχυρὰ δύναμις ἔρριψεν ἔξω τῆς χαρτίνης θήκης του τὸ δίπουν τοῦτο ἐρυθρὸν καὶ ὀλοστρόγγυλον κουφέτον; Ἡ αὐτὴ ἐκείνη ἡ ὀδηγήσασα τὸν Ἀλέξανδρον εἰς Βαβυλῶνα, τὸν Σκιπίωνα εἰς Καρχηδῶνα, τὸν Γοδοφρεῖδον Βουιλλιῶνα εἰς Ἱερουσαλήμ καὶ τὸν Ναπολέοντα εἰς Μόσχαν... ἡ φιλοδοξία! Ὁ Μάιζερ βεβαίως δὲν ἠλπίζεν ὅτι θὰ τῷ προσενέγκωσι τὰς κλεῖδες τῆς πόλεως ἐπὶ ἐρυθροῦ βελουδίνου προσκεφαλαίου, ἀλλ' ὅμως ἐγίνωσκε μεγιστᾶνά τινα διευθυντὴν γραφείου καὶ τινα γυναῖκα θαλαμηπόλον οὐκ οἶδα ποῦ, οἵτινες ἀμφότεροι κατεγίνοντο νὰ τῷ χορηγηθῇ δίπλωμα εὐγενείας! Νὰ τὸν ὀνομάζωσι γὰρ Μάιζερ ἀντὶ τοῦ ξηροῦ Μάιζερ, ὦ, τί γλυκὺ ὄνειρον!

Οἱ δὲ τίτλοι οὗς οἱ προστάται τοῦ Μάιζερ προὔτεινον ὑπὲρ αὐτοῦ δὲν ἦσαν ἐκ τῶν ἀνατρεπόντων διὰ μιᾶς τὴν ἰσορροπίαν τῆς πλάστιγγος, ἀλλ' ἐκ τῶν κλινόντων αὐτὴν κατὰ μικρὸν καὶ ἡρέμα. Ἦτο δὲ ἤδη ἀνεψιὸς ἐνδόξου

ἐπιστήμονας, ἀνὴρ κτηματικός καὶ ἐκ τῶν εὖ φρονούντων, τακτικός ἀνάγνωστης τῆς ὑπουργικῆς Νέας Ἐφημερίδος τοῦ Σταυροῦ, μισῶν θανασίμως τὴν ἀντιπολίτευσιν, συντάκτης προπόσεως τινος ἐναντίον τῶν δημαγωγῶν, πρῶτον δημοτικός σύμβουλος, πρῶτον ἐμποροδίκης, πρῶτον δεκανεὺς τῆς ἐθνοφυλακῆς, δεινὸς ἐχθρὸς τῆς Πολωνίας καὶ πασῶν τῶν ἀσθενῶν καὶ ὑπὸ δουλείαν ἐθνικοτήτων. Ἡ δὲ λαμπροτάτη τῶν πράξεων αὐτοῦ εἶχεν ἡλικίαν δέκα ἐτῶν, ἐξόβρισε καὶ ἐξηυτέλισε δι' ἐπιστολῆς ἀνωνύμου μέλος τι τοῦ ἐν Φραγκφούρτῃ Κοινοβουλίου καταφυγὸν εἰς Δανσίκην!

Τὴν ὥραν καθ' ἣν ὁ Μάιζερ διήρχετο ὑπὸ τὰς φιλύρας, ἡ ὑπόθεσις τοῦ ἐδάδιζε κατ' εὐχὴν. Τὸ εἶχεν ἀκούσει ἐξ αὐτοῦ τοῦ στόματος τῶν προστατῶν του. Ἐτρεχε λοιπὸν εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ βορειανατολικοῦ σιδηροδρόμου μόνην ἀπασκευὴν ἔχων μικρὸν πολύκαννον ἐν τῷ θυλακίῳ του. Τὸ ἐκ μέλανος δέρματος κιβώτιόν του εἶχε προαποσταλῆ καὶ τὸν ἀνέμεναν ἐν τῷ σταθμῷ. Καθ' ὁδὸν δὲ βαδίζων ἔρριπτε καὶ βλέμματά τινα περιεργα εἰς τὰ ἐκθέματα τῶν ἐκατέρωθεν τῆς ὁδοῦ ἐμπορικῶν καταστημάτων. Ἀλλ' αἴφνης ἰδοὺ ἴσταται ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁδοῦ καὶ τρίβει τοὺς ὀφθαλμούς, φάρμακον δραστηκώτατον, ὡς λέγεται, κατὰ τῆς σκοτοδίνης. Μεταξὺ τῶν εἰκόνων τῆς Σάνδης καὶ τοῦ Μερμίου, τῶν δύο ἐξοχωτάτων τῆς Γαλλίας συγγραφέων, διέκρινεν, ἐμάντευτε, προητηθέντη μορφήν γνωριμοτάτην.

«Βεβζίως, εἶπε, κάπου τὸν εἶδα, ἀλλ' ὄχι τόσο ἀκριβῶς καὶ ζωηρὸν! Μήπως ὁ παλαιὸς οἰκότροφός μας ἀνέστη; Τῶν ἀδυνάτων! Ἐγὼ ἔκαυσα τὴν συνταγὴν τοῦ θείου μου καὶ ἐκάη καὶ τὸ μυστήριον τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν ἀνθρώπων. Καὶ ὁμως ἡ ὁμοιότης εἶνε καταπληκτική. Ἡ μήπως ἡ εἰκὼν αὕτη ἔγεινε τῷ 1813, ζῶντος τοῦ συνταγματάρχου Φουγᾶ; Ὁχι, διότι ἡ φωτογραφία δὲν εἶχεν ἀκόμη ἀνακαλυφθῆ. Ἀλλὰ πάλιν ἴσως ὁ φωτογράφος ἀντέγραψε τὴν εἰκόνα ἐξ ἀρχαίας χαλκογραφίας; διότι ἰδοὺ πλησίον εἶνε αἱ φωτογραφίαι τοῦ Λουδοβίκου τοῦ 15' καὶ τῆς Μαρίας Ἀντωνιέττας κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον κατασκευασμένοι, τοῦτο δὲ δὲν εἶνε ἀπόδειξις ὅτι τοὺς ἀνέστησαν ὁ Ροβεσπιέρρος. Ὅπως δήποτε μ' εἶν' ἀδιάφορον τοῦτο μόνον ἐγὼ εἰξεύρω ὅτι ἡ συνάντησις ἡ σημερινὴ δὲν εἶνε κελὸν πρᾶγμα.»

Καὶ προέβη ἐν βῆμα πρὸς τὴν θύραν τοῦ καταστήματος ἕνα ἐρωτήσῃ καὶ πληροφορηθῆ; ἀλλὰ πάλιν ἐφοδῆθη μήπως ἡ ἐκπληξις καὶ ἡ πολλὴ περιεργία του προκαλέσῃ ἐρωτήσεις, καὶ ὁ φίλος δὲν ἐπεθύμει νὰ μανθάνωσιν οἱ ἄνθρωποι πολλὰ περὶ αὐτοῦ. *Τί θέλω τί γυρεύω;* εἶπε καὶ ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του, τρέχων καὶ προσπαθῶν νὰ κερδήσῃ τὴν ὥραν ἣν ἔχασε, καὶ νὰ ἀναλάβῃ τὸ θῆρος ὅπερ ὠσαύτως μετὰ τῆς ὥρας ἔχασε.

«Πᾶ! καλέ δὲν εἶνε τίποτε, ἐψιθύριζε καθ' ὁδόν. Τίς οἶδε πῶς μ' ἐφάνη. Ὡς φαίνεται ἡ στολὴ τοῦ 1813 τὴν ὁποίαν φορεῖ ἡ φωτογραφία μ' ἐγέλασε.»

Ἐλθὼν εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ σιδηροδρόμου κατέγραψε τὸ ἐκ μέλανος δέρματος κιβώτιόν του καὶ εἰσῆλθεν εἰς ἀμαξίαν τῆς πρώτης θέσεως. Ἐκάπνισε

τὴν ἐκ πορκαλίνης καπνοσύριγγά του, οἱ δὺς παρ' αὐτῷ καθήμενοι ἐπιβάται ἀπεκοιμήθησαν, καὶ αὐτὸς δὲ μιμούμενος αὐτοὺς μετ' οὐ πολὺ ἔρεγγε λαμπρότατα. Οἱ βόγχοι τοῦ χονδροῦ τούτου ἀνθρώπου εἶχόν τι τὸ ἀπαίσιον· οὕτω βεβαίως θάντηχθήσασιν αἱ χάλκιναι σάλπιγγες τῆς Δευτέρας Πικρουσίας. Ἀλλὰ τίς σκεῖ τὸν ἐπισκέφθη καθ' ὕπνου; Οὐδεὶς οὐδέποτε ἠδυνήθη γὰρ το μύθη, διότι καὶ τὰ ὀνειράκια του ἤθελε γὰρ τα γινώσκει αὐτὸς μόνος· μὴ γὰρ δὲν ἦσαν κτήματά του;

Ἀλλὰ μετὰξὺ δύο σταθμῶν ἐν ᾧ ἡ ἀμαξοστοιχία ἔρρησε διὰ παντὸς τάχους, ἤσθληθη ὁ Μάτζερ δύο χεῖρας ἰσχυρὰς συρούσας αὐτὸν ἀπὸ τῶν ποδῶν. Οἱμοί, δὲν ἦτο ἄγνωστον εἰς αὐτὸν τὸ τοιοῦτον πάθος, καὶ τὸν ἀνεμίμησε τὰς δεινοτάτας τοῦ βίου του ἀνεμνήσεις. Ἀνοίγει μετὰ τρόμου τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ βλέπει τὸν ἄνδρα τῆς φωτογραφίας φοροῦντα τὴν στολὴν τὴν ἐν τῇ φωτογραφίᾳ! Αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς του ἀναρθοῦνται, αἱ ὀφθαλμοὶ του στρογγυλοῦνται ὡς σφαῖραι, ἐκβάλλει κρκυγὴν μεγάλην καὶ πίπτει σχεδὸν ἄπνους μετὰξὺ τῶν ποδῶν τῶν κοιμωμένων γειτόνων του. Ἀλλὰ γενναῖά τινα λακτίσματα τὸν ἐξήγειραν ἐκ τοῦ ληθάρτου καὶ ἀνστήσας εἶδε περὶ ἑαυτὸν τρέμων. Ἀλλ' οὐδεὶς ἕτερος ὑπῆρχεν ἐν τῇ ἀμαξίᾳ πλην τῶν δύο γειτόνων του, οἵτινες ἐλάκτιζον ἔτι τὸ κενὸν τρίβοντες τοὺς ὑπὸ τοῦ ὕπνου κεκαλυμμένους ἔτι ὀφθαλμοὺς. Βοηθήσας δὲ αὐτοὺς γὰρ ἀποτινάξωσι τὸν ὕπνον, τοὺς ἠρώτησε περὶ τῆς ἐπισκέψεως, ἀλλ' οἱ ὑπναλέοι κύριοι ἐδήλωσαν ὅτι οὐδὲν εἶδον. Τότε δὴ τότε ὁ ἄμοιρος Μάτζερ ἐνόησε τί συνέβη. Ἐπανελήφθησαν πάλιν αἱ δεινὰ ἐκεῖναι ὀπτασίαι αἱ ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον καταβασανίσασαι αὐτόν! Πῶς λοιπὸν θέλετε γὰρ ἔχει ὄρεξιν γὰρ κοιμηθῆ;

«Α! ἂν ἐξασκοιμήθησιν τὸ πρᾶγμα οὕτω πως, τετέλεσται! κάκιστον τέλος θὰ ἔχω· κἀμύικιν νύκτα τὸ φάντασμα τοῦ συνταγματάρχου...., ὁ θεὸς γὰρ με βγάλη ψεύτην!»

Μετ' ὀλίγον δὲ ἐνθυμηθεὶς ὅτι πρὸ πολλῆς ὥρας δὲν εἶχε φάγει, ἐσκέφθη ὅτι αἰτία τοῦ κακοῦ ὀνείρου ἦτο βεβαίως ἡ νηστεία. Ἐν τῷ ἐπομένῳ λοιπὸν σταθμῷ καταβάς τῆς ἀμαξίας, εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἐστιατόριον καὶ ἐζήτησε ζωμὸν κρέκτας. Τῷ ἔδωκαν δὲ φιδὲν θερμότατον καὶ τὸν ἐρύσα ὡς φυσῶσιν οἱ ἐν τῷ Βοσπόρῳ δελφίνες. Ἦν ὥραν ἐκείνην διήλθε πρὸ αὐτοῦ ἀνθρώπος τις ὅστις οὔτε ἠγγίσειν αὐτόν, οὔτε ἐλάλησεν, ἀλλ' οὐδὲ κἂν ἀπέβλεψεν εἰς αὐτόν. Καὶ ὅπως τὸ πινάκιον ἀνεπήδησεν ἐπὶ τῶν χειρῶν τοῦ ζαπλοῦτου Μάτζερ καὶ ὁ φιδὸς ἐχύθη ἐπὶ τοῦ ὑποκαμίσου καὶ τοῦ προστηθίου τοῦ σχηματίσας τρόπον τινὰ κομψότατον κεντητὸν σειράδιον. Ὑποκίτρινά τινα νήματα ἀποσπασθέντα ἀπὸ τῆς ὀλης μάζης ἐκρέμαντο ὡς σταλακτίται ἀπὸ τῶν κομβίων τῆς βεδεγγότας του. Καὶ ὁ μὲν φιδὸς ἐστάθη, ὡς εἰκός, ἐπὶ τῆς ἐπιρκαεῖας, ἀλλ' ὁ ζωμὸς εἰσέδυσσε πολὺ ἐνδότερον. Καὶ ἦτο ὡς εἶπομεν θερμότατος. Ἐπὶ δέκα λεπτά τῆς ὥρας ἐὰν ἔμενον ἐν αὐτῷ ὡδὸν θὰ ἐγίνετο πέτρα. Μοχθηρότατε ζωμέ, δὲν ἐχύθη μόνον εἰς τὰ θυλάκια, ἀλλὰ καὶ εἰς

τὰς ἐσωτάτας πτυχὰς αὐτοῦ τοῦ σώματός του! Ἐν τῷ μεταξύ ἐσήμανε καὶ ὁ κώδων τῆς ἀναχωρήσεως, ὁ θεράπων τοῦ ἐστιατορίου τῷ ἐζήτητε ἐξήκοντα λεπτά, καὶ ὁ Μάτζερ ἀνέβη εἰς τὴν ἀμύξην ἔμπροσθεν μὲν ἔχων τὸ ἐκ γιᾶς ἔμπλαστρον, ὀπίσω δὲ ἀκολουθούμενος ὑπὸ λεπτῆς γραμμῆς ὑποκιτρίνου ζωμοῦ κατὰρρέοντας ἀπὸ τῶν περισκελίδων αὐτοῦ.

Ταῦτα δὲ πάντα διότι εἶδεν ἢ ἐνόμισεν ὅτι εἶδεν ἐν τῷ ἐστιατορίῳ τὸν συνταγματάρχην Φουγᾶν τρώγοντα σάντουις.

Ὡ, πόσον ἀτελεύτητον τῷ ἐφάνη τὸ ταξείδιον. Πόσον δὲν ἔβλεπε τὴν ὄραν νὰ εὐρεθῆ ἐν τῇ οἰκίᾳ του, μεταξύ τῆς γυναικὸς του Αἰκατερίνης καὶ τῆς θεραπαινῆς Βερβέλλας κεκλεισμένων ἀσφκλῶς τῶν θυρῶν! Οἱ δύο γείτονές του ἐγέλων ἔχοντες ἀνοικτὰ τὰ στήθη των καὶ μὴ δυνάμενοι νὰ κομβώσωσι τὰ φορέματά των. Γέλωτες δὲ πανταχόθεν ἀντήχουν διαδοθείσης τῆς φήμης τῶν κατορθωμάτων τοῦ γιᾶς. Καθ' ὅσον δὲ ὁ Νίκος ἀπέσπα ἐπάνωθεν τοῦ τὸν ἐπικεκολλημένον γιᾶν, αἱ βανίδες τοῦ ζωμοῦ πηγνύμεναι ἐφαίνοντο γελῶσαι σιωπηλῶς. Ὡ, πόσον εἶνε σκληρὸν παχὺς ἑκατομμυριοῦχος νὰ διασκεδάζῃ ἀνθρώπους οὐδ' ὀβολὸν ἔχοντας! Μέχρι δὲ τοῦ σταθμοῦ τῆς Δανσίκης ἔμεινεν ἐν τῇ ἀμύξῃ ἀρνούμενος νὰ καταβῆ εἰς τοὺς μεταξύ σταθμούς, οὐδὲ τὴν βίνα καὶ ἐξάγων τῆς θυρίδος τῆς ἀμύξης, καὶ συνδιχλεγόμενος μετὰ τῆς καπνοσύριγγός του, ἐφ' ἧς ἐκάθητο ἡ Λήδα θωπεύουσα κύκνον, οὐδὲως δὲ γελῶσα.

Θλιβερόν, θλιβερόν ταξείδιον! Τέλος ἀφίκοντο εἰς Δανσίκην τὴν ὀγδόην ὄραν τῆς ἐσπέρας καὶ ὁ γηραιὸς θεράπων ἀνέμενε νὰ παραλάβῃ τὸ κιβώτιον τοῦ κυρίου του. Οὔτε φοβεραὶ πλέον μορφαί, οὔτε γέλωτες μυκτηριτικοί. Ἡ ἱστορία τοῦ γιᾶς εἶχε λησμονηθῆ. Ἦδη δὲ ἐν τῇ ἀποθήκῃ ὁ Μάτζερ ἔλαβεν ἀπὸ τῆς λαβῆς μέλαν δερμάτινον κιβώτιον, ἀλλὰ τὴν αὐτὴν στιγμὴν βλέπει ἀπέναντί του τὸ φάσμα τοῦ Φουγᾶ λαμβάνον τὴν ἑτέραν λαβὴν τοῦ κιβωτίου καὶ σῦρον αὐτὴν, ὡς ἐὰν εἶχεν ἀπόρραιν νὰ τῷ διζμφισθητήσῃ τὸ πρᾶγμα του. Καταβάλλει πᾶσαν αὐτοῦ τὴν δύναμιν, ἔλκει, ἔλκει, ἔχασε μάλιστα καὶ τὴν ἀριστερὰν του εἰς τὸ θυλάκιον ἐν ᾧ ὕπνωτε τὸ πολύκαννον. Ἀλλὰ τὸ λάμπρον βλέμμα τοῦ συνταγματάρχου παρέλυσε τὰς δυνάμεις του, οἱ πόδες του ἐκχυρθησαν, κατέπεσαν, ἐνόμισε δὲ ὅτι καὶ ὁ Φουγᾶς καὶ τὸ κιβώτιον ἀνετράπησαν. Ὅτε δὲ μετ' ὀλίγον συνῆλθεν, εἶδε τὸν θεράποντα αὐτοῦ παρ' αὐτῷ ἰστάμενον, τὸ κιβώτιον ἐκεῖ που κείμενον καὶ τὸν συνταγματάρχην ἀφαντον. Ἰμυσε δὲ ὁ θεράπων ὅτι δὲν εἶδε ψυχὴν, ἀλλ' ὅτι αὐτὸς ἔλαβε τὸ κιβώτιον παρὰ τῶν χειρῶν τοῦ ἐπὶ τῆς ἀποθήκης ὑπαλλήλου τοῦ σιδηροδρόμου.

Μετὰ εἴκοσι λεπτὰ τῆς ὄρας ὁ ἑκατομμυριοῦχος ἦτο ἐν τῇ οἰκίᾳ του προστρίβων περιχαρῆς τὸ πρόσωπόν του ἐπὶ τῶν ὀξειῶν γωνιῶν τοῦ προσώπου τῆς γυναικὸς του. Ἀλλὰ δὲν ἐτόλμησεν ὅμως νὰ τῇ διπηγηθῆ τὰς ὀπτασίας του, διότι ἡ κυρία Μάτζερ δὲν ἐπίστευε τὰς προλήψεις. Ἐκεῖνη δ' ἐλάλησε πρώτη.

« Δὲν εἰξεύρεις, τῷ εἶπε, τί μοι συνέβη! Θὰ ἐπίστευές ποτε ὅτι ἡ ἀστυνομία τοῦ Βερολίνου μᾶς ἔγραψεν ἂν ὁ θεῖός μας μᾶς ἀφῆκε μίαν μούμιαν, καὶ πότε, καὶ πόσον τὴν εἶχομεν ἐν τῇ οἰκίᾳ μας καὶ τί τὴν ἐκάμαμεν; Ἐγὼ ἀπεκρίθην τὴν ἀλήθειαν, προσέθηκα μάλιστα ὅτι ὁ συνταγματάρχης ἦτο ἐν ἀθλίᾳ καταστάσει καὶ καθησανισμένος ὑπὸ τῶν ζωφίων, ὥστε ἠναγκάσθημεν νὰ τον πωλήσωμεν διὰ τίποτε. Τί λοιπὸν ἡ ἀστυνομία ἀναμιγνύεται εἰς τὰ συμφέροντά μας; »

Ὁ Μάιζερ ἐστέναξεν ἐκ βαθέων.

« Ἄς εἰπώμεν τώρα καὶ περὶ χρημάτων, ὑπέλαβεν ἡ γυνή. Μ' ἐπεσκέφθη ὁ διοικητὴς τῆς Τραπεζίης καὶ μ' εἶπεν ὅτι τὸ ἑκατομμύριον τὸ ὅποιον τῷ παρῆγγειλες εἶν' ἑτοιμον αὔριον πρωί. Θὰ ὑπογράψῃς ἀπλῶς καὶ θὰ το λάβῃς. Φαίνεται δὲ ὅτι πολὺ ἐδυσκολεύθησαν νὰ εὔρωσι τὰ ἄλλα. Ἐὰν ἤθελες συνάλλαγμα ἐπὶ Βιέννης ἢ ἐπὶ Παρισίων τὸ πρᾶγμα θὰ ἦτο εὐκολιώτατον. Τέλος πάντων ἔγεινεν ἡ ἐπιθυμία σου. Τίποτε ἄλλο' ἂν, καὶ, ὁ Σμίθ ὁ ἔμπορος ἐφρονεύθη. Ἐληγε γραμμάτιον δέκα χιλιάδων ταλλήρων καὶ τὸ ταμεῖόν του δὲν εἶχεν οὐδὲ τὸ ἥμισυ. Ἦλθε καὶ μ' ἐζήτησε χρήματα, ἐγὼ τὸ προσέφερα δέκα χιλιάδας τὰ ἄλλα πρὸς εἰκοσιπέντε τοῖς ἑκκτὸν, πληρωτέα μετὰ ἐνενήκοντα ἡμέρας μὲ πρώτην ὑποθήκην τῶν κτημάτων του. Ἀλλ' ὁ ἀνόητος ἐπροτίμησε νὰ κρεμασθῇ ἐντὸς τοῦ καταστήματός του. Αἶ, περὶ ὀρέξεως οὐδεὶς λόγος!

— Καὶ ἐκρεμάσθη πολὺ ὕψηλά;

— Δὲν εἰξεύρω. Διὰ τί ἐρωτᾷς;

— Διότι εἰμποροῦμεν νὰ ἀγοράσωμεν εὐθηνὰ τὸ σχοινί, καὶ ἔχομεν πολλὴν ἀνάγκην σχοινίου, Κατίνα μου! Δὲν εἰξεύρεις πόσον μ' ἀνησυχεῖ ὁ Φουγάς!

— Ἄλλα πάλιν! Τὰ παλιὰ τῆς συχωρεμένης; Ἰδέαι, ιδέαι... Ἐλα νὰ δειπνήσωμεν, ἀγάπη μου.

— Ἐμπρός! »

Ἡ κατερρυτιδωμένη Βαυκίς ᾤδηγησε τὸν Φιλήμονά της εἰς μικρὸν καὶ κομψὸν ἐστιατόριον, εἴθθα ἡ Βερβέλλα παρέθηκε φαγητὰ ἀντάξια τῶν θεῶν πολλὰ καὶ ποικίλα. Πρὸς δὲ τούτοις ἐξ φιλικῆς οἴνου ἐκλεκτοῦ. Ἀλλ' ὁ κύριος πάντων τούτων τῶν ἀγαθῶν οὔτε ἐπαίνα οὔτε ἐδίψα. Ἐτρωγε διὰ τῶν ἄκρων τῶν ὀδόντων του καὶ ἔπινε διὰ τῶν ἄκρων τῶν χειλέων του, προσδοκῶν μέγα τι καὶ δεινόν, ὅπερ καὶ δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐπέλθῃ. Φοβερὰ κροῦσις τοῦ ῥόπτρου τῆς θύρας ἐκλόνησε μετ' οὐ πολὺ τὴν οἰκίαν ὅλην.

Ὁ Νικόλαος Μάιζερ ἀνεσκίρτησεν, ἡ γυνὴ αὐτοῦ παρεσκευάσθη νὰ τον καθησυχάσῃ. « Καλέ, δὲν εἶνε τίποτε, τῷ εἶπε. Ὁ διοικητὴς τῆς Τραπεζίης μ' εἶπεν ὅτι θὰ ἔλθῃ νὰ σ' ὀμιλήσῃ. Προτείνει δὲ νὰ μας κάμῃ ἑκπτώσιν ἂν θελήσωμεν νὰ λάβωμεν τραπεζικὰ γραμμάτια ἀντὶ ταλλήρων.

— Δὲν πρόκειται περὶ χρημάτων, Κατίνα μου, ἀνεφώνησεν ὁ ἀγκυθὸς ζάπλουτος. Ὁ Σατανᾶς ἔρχεται!

Παρειθὺς δὲ ἡ Θεοτόκω εἰσώρμησεν εἰς τὸ δωμάτιον κραυγάζουσα·

«Κύριε, κυρία! ὁ Γάλλος! ὁ . . . , Χριστὲ καὶ Παναγία μου!

— Καλοὶ μου ἄνθρωποι, μὴ ἀνητucheῖτε, σὰς παρακαλῶ, εἶπεν ὁ Φουγᾶς αἰφνης ἐμφανιζόμενος καὶ χαιρετίζων. Ἐχομεν μικρὰν τινα διαφορὰν νὰ διαλύσωμεν τὴν ὁποίαν θὰ σὰς ἐκθέσω δι' ὀλίγων. Βιάζεσθε ἀλλὰ καὶ ἐγὼ βιάζομαι, δὲν ἐτελειώσατε βλέπω τὸ δεῖπνόν σας, ἀλλὰ καὶ ἐγὼ ἀκόμη δὲν ἐδείπνησα!

Καὶ ἡ μὲν κυρία Μάιζερ ἀδρανεσττέρα καὶ ἰσχυνοτέρα ἀγάλματος τῆς δεκάτης τρίτης ἑκατονταετηρίδος, εἶχεν ἀνοιχτὸν τὸ νωθὸν αὐτῆς στόμα· ὁ φόβος παρέλυε τὰς δυνάμεις αὐτῆς. Ὁ δὲ ἀνὴρ μᾶλλον παρεσκευασμένος εἰς τὴν ἐπίσκεψιν ταύτην τοῦ φάσματος ἐγέμισεν ὑπὸ τὴν τράπεζαν τὸ πολύκαννόν του καὶ ἐσκόπευσε τὸν συνταγματάρχην ἀνακράζων Ἰπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ! Ταυτοχρόνως δὲ καὶ ἐξορκισμὸς καὶ πυροβολισμὸς ἀπέτυχον.

Ἄλλ' ὁ Μάιζερ δὲν ἀπεθαρρύνθη, ἐπυροβόλησεν ἐπικνημημένως καὶ διὰ τῶν ἐξ κινῶν κατὰ τοῦ δαίμονος ὅστις ἴστατο βλέπων αὐτόν. Ἄλλ' οὐδεμία ἐκπυρσοκρότησις.

«Τί διαβολοπαιγνίδι εἶν' αὐτό, ὅπου παίζεις αὐτοῦ πέρα; εἶπεν ὁ συνταγματάρχης ἱππεύων ἔδραν τινά. Πρωτάκουστος εἶνε ἡ τοικύτη ὑποδοχή.»

Ὁ Μάιζερ ρίψας κατὰ γῆς τὸ πολύκαννον εἰρπυσεν ὡς ζῶον πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ συνταγματάρχου, ἠκολούθησε δ' αὐτῷ καὶ ἡ γυνὴ του οὐχ ἦττον ἔντρομος. Ἀμφότεροι δὲ συνέπλεξαν τὰς χεῖρας, καὶ ὁ παχὺς ἑκατομμυριοῦχος ἀνεφώνησε μετὰ φωνῆς τρεμούτης·

«Σικιά! ἤμαρτον, πρόθυμος εἶμαι νὰ ἐπανορθώσω τὸ κακὸν τὸ ὅποῖον ἔπραξα. ἤμαρτον παρακούσας τὴν παραγγελίαν τοῦ θείου μου. Τί θέλεις; τί ἀπαιτεῖς; τί προστάσεις; Τάφρον θέλεις; Πλούσιον μνημια; Μνημόσυνα; Πολλὰ μνημόσυνα;

— Βλάξ! εἶπεν ὁ Φουγᾶς ἀπιαθῶν αὐτόν διὰ τοῦ ποδός. Δὲν εἶμαι σικιά καὶ ἀπαιτῶ τὰ χρήματα τὰ ὅποιά μ' ἔχεις κλέψει!

Ὁ Μάιζερ κατεκυλίετο ἔτι, τὸ δὲ γύναιον ἀνορθωθὲν διὰ μιᾶς καὶ στειρίζον τὰς πυγμὰς ἐπὶ τῆς ὑσφύρας ἔδωκε κατὰ πρόσωπον τὸν συνταγματάρχην βλοσυρῶς.

«Τί εἶπες; χρήματα; Ἡμεῖς δὲν ὀφείλομεν εἰς κένενα! Φέρε τὰ ἔγγραφα σου, δεῖξέ μας τὴν ὑπογραφὴν μας! Ποῦ, Θεέ μου, θὰ καταντήσῃ τὸ πρᾶγμα, ἐὰν εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ δίδωμεν χρήματα εἰς τὸν τυχόντα τυχοδιώκτην; Καὶ ἔπειτα, κύριε, τί δικαιώματι ἐμβάινεις εἰς τὴν οἰκίαν μας, ἀφ' οὗ δὲν εἶσαι σικιά; Ἄ, εἶσαι ἄνθρωπος, λέγεις, ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι! Δὲν εἶσαι, λέγεις, φάντασμα! Ἄ, λοιπόν, κύριε ἰδοὺ τὰ δικαστήρια καὶ ἐκεῖ βλέπομεν ἂν θὰ λάβῃς λεπτὸν! Ἐλκ, καὶ σύ, κοῦκκε, σά-

κω 'πάνω, άνθρωπος εἶνε! Καὶ σὺ κύρ 'Αναστάσιε, ἔξ' ἀπ' ἐδῶ, ἀδειαζέ μας εἰ γωνιάν.

'Αλλ' ὁ συνταγματάρχης ἴστατο ἀκίνητος ὡς βράχος.

«Στὴν ἄργην καὶ σὺ καὶ ἡ γλῶσσά σου, μούμια! . . . Κάτω τὰ χέρια σου, 'σάν νὰ εἶνε μαχαίρια καὶ θέλουν νὰ με τρυπήσουν . . . Αἴ, τοῦ λόγου σου, ἔλα κάθησε εἰς τὴν θέσιν σου καὶ προσέχε τί θὰ σ' εἶπω. "Ἐχομεν καιρὸν ἀργότερα νὰ πρέξωμεν εἰς τὰ δικαστήρια ἂν τώρα δὲν συμβιβασθῶμεν. Τὸ χαρτόσημον δὲν εἰξεύρω πῶς με ἐνοχλεῖ καὶ νὰ το ἀκούω. Διὰ τοῦτο προτιμῶ τὸν φιλικὸν συμβιβασμόν.

Ὁ κύριος καὶ ἡ κυρία Μάιζερ συνῆλθον ἐκ τῆς πρώτης αὐτῶν παραχῆς. Πρέπει δὲ νὰ μὴ ὁ φίλος ἀναγνώστης ἔτι ἐμίσουν τὰ δικαστήρια καὶ τοὺς δικαστὰς ὡς πάντες οἱ μὴ ἔχοντες καθαρὰν τὴν συνείδησιν. Διὰ τοῦτο καὶ ἐσκέπτοντο ὅτι θὰ ἦτο προτιμώτερον, ἂν κατεπείθετο ὁ ἀθλιὸς συνταγματάρχης νὰ παραιτηθῆ πάσης ἀξιώσεως αὐτοῦ λαμβάνων ὀλίγα τινὰ τέλληρα καὶ νὰ ἀποφύγῃσι τὰς δίκας.

'Αλλ' ὁ συνταγματάρχης μετὰ στρατιωτικῆς ἔλως ἀκριβείας καὶ συντομίας ἀπέδειξεν εἰς αὐτοὺς ὅτι εἶχε δίκαιον, διηγήθη ὅτι ἐβεβαιώθη, διὰ πολλῶν ἢ ταυτότης του καὶ ἐν Φονταινεβλῶ καὶ ἐν Παρισίοις καὶ ἐν Βερολίῳ. Ἀπέγγειλεν ἐκ στήθους δύο ἢ τρία ἀποσπάσματα τῆς διαθήκης, καὶ τέλος ἐδήλωσεν ὅτι ἡ πρωσικὴ κυβέρνησις σύμφωνος μετὰ τῆς γαλλικῆς ἤθελεν ἀνάγκης τυχούσης ὑποστηρίξει τὰς δικαίας ἀπαιτήσεις του.

«Καταλαυβάνεις πολὺ καλὰ, προσέθηκε, λαβὼν τὸ κομμάτιν τοῦ φορέματος τοῦ Μάιζερ καὶ σείων αὐτόν, καταλαυβάνεις πολὺ καλὰ ὅτι δὲν εἶμαι ἄνθρωπος τῶν δικαστηρίων. Ἐάν ἡ χεὶρ σου ἦτο ἀρκετὰ δυνατὴ ὥστε νὰ κρατῆ σπάθην, ἤθελόν σοι προτείνει νὰ ὀρίσωμεν τόπον καὶ νὰ λύσωμεν διὰ τῆς σπάθης τὴν διαφοράν μας. Καὶ τόσον εἶμαι βέβαιος ὅτι ἐγὼ ἤθελον νικῆσαι, ὅσον εἶνε βέβαιον ὅτι τώρα ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν εὐωδιάζεις ζωμόν κρέατος!

— Εὐτυχῶς, κύριε, εἶπεν ὁ Μάιζερ, ἡ ἡλικία μου μὲ προστατεύει κατὰ πάσης βραδύτητας. Βεβηκίως οὐδέποτε θὰ καταδεχθῆτε νὰ πωδοπατήσητε τὸ πτώμα γέροντος ἀδυνάτου!

— "Α, σεβασμιὸν κάθαρμα! Ἀλλὰ σὺ θὰ μ' ἐφόνευες ὡς σκύλον, ἂν δὲν ἀπετύγγανε τὸ πολύκαννόν σου!

— Δὲν ἦτο γεμάτον, κύριε συνταγματάρχα! Δὲν ἦτο . . . σχεδὸν γεμάτον! Ἀλλ' ἐγὼ εἶμαι ἄνθρωπος εὐτυμβίστατος καὶ δυνάμεθα κάλλιστα νὰ συμφωνήσωμεν. Δὲν σας ὀφείλω τίποτε, καὶ ἐκτὸς τούτου ὑπάρχει ἡ παραγραφή' ἀλλὰ τέλος πάντων . . . πόσα ζητεῖτε;

— Φθάνει σὺ. Θὰ ὁμιλήσω τώρα καὶ ἐγὼ, ὑπέλαβεν ἡ συνένοχος τοῦ ἀχρείου γέροντος προκύνουσα τὴν φωνήν της· φαντάσθητε πριόνιον λείχον τὸ δένδρον πρὶν ἢ τὸ δαγκάσῃ. Καλὰ λέγει, Νίκο μου, ὁ κύριος συνταγματάρ-

χης, καλά λέγει. Καί θά ἴδῃς πόσον ἔχει δίκαιον! Δέν εἶνε ὁ κύριος συνταγματάρχης, δέν εἶνε τοιοῦτος ἄνθρωπος ὥστε νά σκεφθῇ κἀν νά ἀφκνίσῃ πτωχοῦς ἄνθρώπους ὡς ἡμεῖς. "Αχ! ναί, Θεέ μου! δέν θά το κάμῃ! Καί εἶνε δυνατὸν νά το κάμῃ, εἰς ἄξιος ἀξιωματικὸς τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντος (Κύριος μακαρίσαι τὴν ψυχὴν του!).

— Αἶ, γερόντισσα, φθάνουν τὰ λόγια, υπέλαβεν ὁ Φουγᾶς διακόπτων τὴν γηραιάν διὰ βιαίου νεύματος. Ἐγὼ ἔχω υπολογίσει τί μ' ὀφείλετε κεφάλαιον καὶ τόκους.

— Τόκους! ἀνεφώνησεν ὁ Μάιζερ. Καί ποῦ ἠκούσθη πρὸς Θεοῦ νά πληρῶνται καὶ τόκοι; Εἰς τὸ ἐμπόριον, μάλιστα συμφωνῶ, ἀλλὰ μεταξὺ φίλων! ποτέ, ποτέ, ἀγαπητέ μοι κύριε συνταγματάρχα! Τί θά ἔλεγεν ὁ μακαρίτης ὁ θεῖός μου, ὅστις τώρα μᾶς βλέπει ἀπὸ τῶν Οὐρανῶν, τί θά ἔλεγεν ἐάν ἤκουεν ὅτι ἀπαιτεῖτε καὶ τοὺς τόκους. . . .

— Μὰ σιώπα, Νίκο μου! υπέλαβεν ἡ γυνή. Ὁ κύριος συνταγματάρχης τώρα δὲ δέν το εἶπεν ὁ ἴδιος ὅτι δέν ἀπαιτεῖ τόκους;

— Θά βουβαθῆς, στραβοκαρκαλάξῃ! . . . Ἐγὼ πεινῶ καὶ δέν σὰς βλέπω, καὶ ἔπειτα ἐλησρόνησα νά πάρω τὸν νυκτικόν μου σκοῦφον διὰ νά κοιμηθῶ ἐδῶ! . . . Δύο καὶ δύο κάμνουν τέσσερα! μ' ὀφείλετε πολλά, ἀλλὰ τὸ ποσὸν δέν εἶνε στρογγύλον, ἔχει καὶ κλάσματα, καὶ ἀγαπῶ καθαρὰ τὰ πράγματα. Καὶ ἔπειτα ἐγὼ εἶμαι ἄνθρωπος ὀλιγαρκῆς καὶ ἔχω νά ζήσω ἐγὼ καὶ ἡ σύζυγός μου. Τώρα τὰ χρήματα τὰ θέλω χάριν τοῦ υἱοῦ μου!

— Ἀξιόλογα! ἀνεφώνησεν ὁ Μάιζερ. Ἐγὼ ἀναλαμβάνω νά σπουδάσω τὸν μικρόν! . . .

— Μόλις πρὸ δέκα ἡμερῶν εἶμαι πάλιν πολίτης τοῦ κόσμου τούτου καὶ τίποτε ἄλλο δέν ἀκούω δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ καὶ ἐν Παρισίοις καὶ ἐν Βερολίνῃ καὶ παντοῦ τίποτε ἄλλο δέν ἀκούω, παρὰ ἑκατομμύρια καὶ ὄλον ἑκατομμύρια. Ἀκούων λοιπὸν ἑκατομμύρια, ἑκατομμύρια, ἐπεθύμησα καὶ ἐγὼ νά μάθω τί ἐστὶ ἑκατομμύρια. Γρήγορα λοιπὸν τρέξατε φέρετέ μου ἐν ἑκατομμύριον καὶ σὰς ἐξοφλῶ!»

Ἄδύνατον εἶνε νά φαντασθῇ τις ὁποῖαν τινὰ αἴσθησιν ἐνεποίησεν εἰς τοὺς οἰκοδεσπότας ἡ πρότασις αὕτη τοῦ Φουγᾶ, ὅστις ὁμοίως ἔμενεν ἀκαμπτos. Αἱ δεήσεις αὐτῶν, αἱ δικαιολογίαι, τὰ ψεύδη, αἱ κολακεῖαι, αἱ χαμέρπειαι κατέπιπτον ἐπ' αὐτοῦ ὡς ἡ βροχὴ ἐπὶ τῆς ἐκ ψευδαργύρου στέγης. Τὴν δὲ δεκάτην ὥραν ὅτε εἶδεν ὅτι πᾶσα θεραπεία καὶ συμβιβασμός ἦτο ἀδύνατος, λαβὼν τὸν πῖλόν του.

«Καλὴν νύκτα, εἶπε. Δέν θέλω πλέον ἐν ἑκατομμύριον, ἀλλὰ δύο καὶ ὅ τι ἄλλο μένη, καὶ ἂν δέν θέλετε, καταφεύγομεν καὶ εἰς τὰ δικαστήρια. Πηγαίνω νά δειπνήσω.»

Ἦτο δὲ ἐπὶ τῆς κλίμακος, ὅτε ἡ κυρία Μάιζερ εἶπεν εἰς τὸν ἄνδρα της·
«Φώναξέ τον καὶ δός τὸ ἑκατομμύριόν του!

— Τὰ ἔχασες;

— Μὴ φοβεῖσαι.

— Δὲν κάμνεις τῇ δουλειᾷ σου;

— Παναγία μου! Τί ζῶν εἶνε οἱ ἄνδρες! Κύριε! κύριε Φουγά! κύριε συνταγματάρχα Φουγά! Ἀναβῆτε, σὰς παρακαλῶ! συναινοῦμεν εἰς ὅτι θέλετε!

— Μὰ εὐλογημένοι ἄνθρωποι! παῦ εἶσθε πρωτότερα; εἶπεν ἐπανερχόμενος. Τέλος πάντων, ἄς εἶνε, ἄς ἴδωμεν τὸ νόμισμα!»

Ἡ δὲ κυρία Μάιζερ τῷ ἐξήγησε διὰ τῆς τρυφερωτάτης φωνῆς αὐτῆς ὅτι πτωχοὶ κεφαλαιοῦχοι ὡς αὐτοὶ δὲν ἔχουσιν ἐν ἑκατομμύριον ἐν τῷ ταμείῳ των.

«Ἀλλὰ τί θὰ χᾶσετε νὰ περιμείνητε ἕως αὔριον, γλυκύτατέ μου κύριε! καὶ αὔριον λαμβάνετε τὰ χρήματά σας εἰς στιλπνὰ στιλπνὰ τάλληρα· ὁ σύζυγός μου θὰ σας ὑπογράψῃ γραμμάτιον ἐπὶ τῆς βασιλικῆς τραπέζης τῆς Δανσίκης.

— Ἀλλὰ . . .» ἔλεγεν ὁ τάλας Μάιζερ. Καὶ ὁμοῦς ὑπέγραψε διότι εἶχεν ἀπεριόριστον πίστιν εἰς τὸν πρακτικὸν νοῦν τῆς Κατίνης του. Ἡ γηραιὰ παρεκάλει τὸν Φουγάν νὰ καθήσῃ εἰς τὸ ἄκρον τῆς τραπέζης καὶ τῷ ὑπηγόρευεν ἐξοφλητικὸν ἔγγραφον δύο ἑκατομμυρίων δι' οὗ παρητεῖτο πάσης ἄλλης ἀπαιτήσεως. Δύνασθε δὲ νὰ πιστεύσητε ὅτι δὲν ἐλησμόνησεν οὐδέ ἓνα τῶν νομικῶν ὄρων, ὥστε ἡ ἐξοφλητικὴ γεγραμμένη διὰ χειρὸς αὐτοῦ τοῦ συνταγματάρχου ἐπλήρου τρεῖς ὅλας σελίδας.

Οὐφ! Ὑπέγραψε καὶ ἐμονογράφησε τὸ ἔγγραφον, ἀντ' αὐτοῦ δ' ἔλαβε τὴν ὑπογραφήν τοῦ Νικολάου ἣν ἐγίνωσκε καλήν.

«Βεβαιότατα, εἶπεν εἰς τὸν γέροντα, δὲν εἶσαι ὅπως ἤκουσα νὰ σε περιγράφωσι, εἶσαι κάπως καλλίτερος. Δός μοι τὴν χεῖρά σου, γέρον κατεργάρη! Ἐγὼ εἴξυρς ὅτι δὲν δίδω τὴν χεῖρά μου εἰς τὸν τυχόντα, ἀλλὰ πάντοτε εἰς τοὺς ἐντίμους ἀνθρώπους· ἀλλ' ἔστω, σήμερον κάμνω μικρὰν ἐξείρεσιν.

— Ἄς γείνη σωστὸν τὸ πρᾶγμα, κύριε Φουγά, εἶπε ταπεινῶς ἡ κυρία Μάιζερ. Θὰ καταδεχθῆτε νὰ μας τιμῆσητε, τὸ δεῖπνον μὰς περιμένει.

— Αἶ, γερόντισσα, δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ ἀποποιηθῶ. Τὸ δεῖπνόν μου θὰ ἐκρύωσεν ἐν τῷ ξενοδοχείῳ τοῦ Κώδωνος καὶ τὰ ἀχνίζοντα πινάκια σας πολλάκις εἴλκυσαν πρὸ ὀλίγου τὴν προσοχήν μου. Καὶ ἔπειτα βλέπω καὶ τὰ μουσικὰ ἐκεῖνα ὄργανα, τὰς ὑποκιτρίνας φιάλας, διὰ τῶν ὁποίων ὁ Φουγάς δὲν θὰ δυσχεραστῆ νὰ παίξῃ κἀνὲν παλαιὸν εὐθυμον ἄσμα.»

Ἡ σεβασμία Αἰκατερίνη προσέταξε καὶ ἐκόμισαν ἐν ἔτι πινάκιον καὶ τὰ λοιπὰ χρειώδη καὶ παρήγγειλεν εἰς τὴν Βερβέλαν νὰ ὑπάγῃ νὰ κοιμηθῇ. Ὁ συνταγματάρχης συνέπτυξεν εἰς ὀκτὼ τὸ ἑκατομμύριον τοῦ κυρ Μάιζερ, τὸ ἐδίπλωσεν ἐπιμελῶς ἐντὸς δέσμης τραπεζικῶν γραμματίων καὶ ταῦτα πάντα ἐνέκλεισεν ἐν τῷ χρυσοφυλακίῳ ὅπερ τῷ εἶχε στείλει ἡ προσφιλὴς του Κλημεντίνα.

Τὸ ὠρολόγιον σημαίνει τὴν ἐνδεκάτην.

Τὴν δὲ ἐνδεκάτην καὶ ἡμίσειαν ὁ Φουγάς ἤρξατο βλέπων βόδινα τὰ τοῦ κόσμου πράγματα. Ἐνεκωρίασε γεγωνυῖα τῆ φωνῆ τὸν οἶνον καὶ νύχκρυστησε τοὺς κυρίους Μάιζερ διὰ τὴν φιλοξενίαν των. Τὸ μεσονύκτιον ἐξεδήλωσεν εἰς αὐτοὺς τὴν υπόληψίν του καὶ τὸ μεσονύκτιον καὶ τέταρτον τοὺς ἠσπάσθη. Τὸ μεσονύκτιον καὶ ἡμίσειαν ἀπήγγειλεν ἐγκώμιον τοῦ ἐνδόξου Ἰωάννου Μάιζερ τοῦ εὐεργέτου καὶ φίλου του. Μιθῶν δὲ ὅτι ὁ Ἰωάννης Μάιζερ ἀπέθανεν ἐν αὐτῇ ἐκείνῃ τῇ οἰκίᾳ ἔχουσα χείμαρρον δακρύων. Τὴν μίαν παρὰ τέταρτον ἤρξατο ἐκμυστηρευόμενος, ἐλάλησε περὶ τοῦ υἱοῦ του ὃν ἐσκόπει νὰ καταστήσῃ εὐδαίμονα, καὶ περὶ τῆς μνηστῆς του ἣτις τὸν ἀνέμενε. Περὶ τὴν μίαν ὥραν ἐδοκίμασε περιφρημον οἶνον τοῦ Πόρτου, ὃν ἡ κυρία Μάιζερ μόνη κατέβη καὶ ἐκόμισεν ἐκ τοῦ ὑπογείου. Τὴν μίαν καὶ ἡμίσειαν ἡ γλῶσσά του ἐδέθη, οἱ ὀφθαλμοὶ του ἐκαλύφθησαν, ἐπάλαυσεν ἐλίγην ὥραν κατὰ τῆς μέθης καὶ τοῦ ὕπνου, ἀνήγγειλεν ὅτι ἔμελλε νὰ δηγηθῇ τὴν εἰς Ῥωσίαν ἐκστρατείαν, ἐψήθυσεν τὸ ὄνομα τοῦ Αὐτοκράτορος καὶ ἐκυλίσθη ὑπὸ τὴν τράπεζαν.

«Θέλεις πιστευσέ με, θέλεις μή, εἶπεν ἡ κυρία Μάιζερ εἰς τὸν ἀνδρα της; δὲν εἶνε ἄνθρωπος, εἶνε ὁ διάβολος!

— Ὁ διάβολος!

— Ἄμ' ἂν ἦτο ἄλλως πως, θά σε συνεβούλευον νὰ δώσωμεν τὸ ἑκατομύριον; Ἦκουσα φωνὴν ἣτις μ' ἔλεγε: «Ἐὰν δὲν ὑπακούσητε εἰς τὸν ἀπεσταλμένον τῆς κολάσεως θάποθάνητε τὴν νύκτα ταύτην καὶ οἱ δύο.» Τότε καὶ ἐγὼ τὸν ἐφώνησα. «Α! ἂν εἶχομεν νὰ κάμωμεν μὲ ἄνθρωπον ἐγὼ πρώτη θά σε προέτρεπον νὰ καταφύγῃς εἰς τὰ δικαστήρια μέχρι τοῦ τελευταίου μας λεπτοῦ.

— Δόξα σοι ὁ Θεός! Ἦλθεσ τὴν ἀπὸ χώρα; Περιπαίζεις ἄλλοτε τὰς ὀπτασίας μου;

— Συγγνώμην, Νίκο μου, ἦμην τρελή.

— Ἄμ' ἐγὼ ὅστις σχεδὸν ἐπὶ τέλους σ' ἐπίστρεψα!

— Ἀκακό μου πλάσμα, καὶ θὰ ἐνόμιζες ἴσως ὅτι ἦτο ὁ συνταγματάρχης Φουγάς!

— Κι' ἀμμέ;

— Ὡς ἐὰν ἦτο δυνατόν νὰ ἀναστηθῇ ἄνθρωπος νεκρός. Εἶνε πειρασμός σέ το λέγω καὶ μεταμορφώθη εἰς τὸν συνταγματάρχην νὰ μας κλέψῃ τὸ ἔχειν μας!

— Καὶ τί τα θέλουν οἱ πειρασμοὶ τὰ χρήματα;

— Καὶ θέλει ἐρώτημα; Κτίζουν ἐκκλησίας!

— Μὰ δὲν με λέγεις πῶς γνωρίζεται ὁ μεταμορφωμένος;

— Πρῶτον μὲν ἔχει ποδάρια διχαλωτά, ἀλλὰ φρεῖ ὑποδήματα καὶ δὲν φαίνονται, ἔπειτα ἔχει τὸ αὐτί του κομμένον.

— Πά ! και διατί ;

— Διότι ἔχει μυτερὰ τὰ κούτια και διὰ νὰ γείνουν στρογγυλά εἶνε ἀνάγκη νὰ τὰ κόψουν ὀλίγον.»

Ὁ Μάιζερ κύψας ὑπὸ τὴν τραπέζαν ἀνεφώνησεν ἑντρομος.

«Ὁ "Ἐξ" ἀπ' ἐδῶ εἶνε ! Ἀλλὰ πῶς το ἔπαθε και ἀπεκοιμήθη ;

— Δέν παρετήρησες ὅτι ὅτε ἀνέβην ἐκ τοῦ ὑπογείου ἐπήγα εἰς τὸ δωμάτιόν μου ; Ἐσταῆα ὀλίγον ἀγίασμα εἰς τὸν οἶνον τοῦ Πόρτου, και διὰ τοῦτο, βλέπεις, ἔπεσε.

— Ἀξιόλογα. Ἀλλὰ τώρα τί νὰ τον κάμωμεν ;

— Και τί κάμνουν τοὺς δαίμονας εἰς τὸ Εὐαγγέλιον ; ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς τοὺς ρίπτει εἰς τὴν θάλασσαν.

— Ἡ θάλασσα εἶνε πολὺ μακρὰν ἀπ' ἐδῶ.

— Παιδί ποῦ εἶσε καυμένε ! και τὸ δημόσιον φρέαρ δέν εἶν' ἐδῶ πλησίον ;

— Και τί θὰ εἴπουν οἱ ἄνθρωποι ὅταν αὐτοὺς εὐρεθῇ τὸ πτώμα σου ;

— Δέν θὰ εὐρεθῇ τίποτε. Και τὸ ἔγγραφον τὸ ἄποϊον ὑπεγράψαμεν θὰ μεταβληθῇ εἰς ἕτερον φύλλον.»

Μετὰ δέκα λεπτὰ τῆς ὥρας ὁ κύριος και ἡ κυρία Μάιζερ ἐπέθετον βαρὺ τι θέμα ἐπὶ τοῦ χείλους τοῦ φρέατος, ἡ δὲ Αἰκατερίνα ἀπήγγελλε ψιθυρίζουσα τὴν ἐπωδὴν ταύτην.

«Πειρασμέ, υἱὲ τῆς κολάσεως, ἐξορκίζω σε !

«Πειρασμέ, υἱὲ τῆς κολάσεως, κρημνίσου !

«Πειρασμέ υἱὲ τῆς κολάσεως, πήγαίνε εἰς τὴν κόλασιν ὅθεν ἦλθες ! »

Δούπος δὲ ὑπόκωφος, δούπος σώματος πίπτοντος εἰς τὸ ὕδωρ, ἠκούσθη, οὕτω δ' ἔληξεν ἡ τελετή, και τὸ ἔνοχον ζεῦγος ἐπανῆλθεν εἰς τὰ ἴδια χαῖρον ὡς χαίρει ὁ ἐκπληρώσας τὸ καθήκόν του. Ὁ Νικόλαος ἔλεγε καθ' ἑαυτόν.

«Δέν τὴν ἐνόμιζον τόσο εὐπίστον τὴν γυναῖκά μου !

— Δέν τον ἐνόμιζον τόσο βλάκα ! » διανοεῖτο ἡ ἀξιόλογος Κατίνα ἡ «κουριδίη ἔλοχος» τοῦ Νίκου.

Ἐκοιμήθησαν δὲ τὸν ὕπνον τοῦ δικαίου. Ἄ ! πόσον τὰ προσκεφάλαιά των ὁά τοις ἐφαίναντο ἦτταν ἀπαλά, εἰάν ὁ Φουγάς ἀπήρχετο φέρων μεθ' ἑαυτοῦ τὸ ἑκατομμύριον !

Τὴν δεκάτην δὲ ὥραν τῆς ἐπιούσης ἐν ᾧ ἔπινον τὸν καφέ και τὸ γάλα των, εἰσῆλθεν ὁ διοικητὴς τῆς Τραπεζίης και τοις εἶπε :

«Σας εὐχαριστῶ διότι συγκατετέθητε νὰ λάβητε συνάλλαγμα ἐπὶ Παρισίων και ἄνευ ἀμοιβῆς ἀντὶ νὰ ἀπαιτήσητε τὸ ἑκατομμύριον εἰς ἄργυρον. Ὁ νέος Γάλλος τὸν ὁποῖόν μ' ἐστείλατε εἶνε ὀλίγον ἀπότομος, ἀλλ' εἶνε ὁμως εὐθυμον και κάλλιστον παιδίον.

III'

Ὁ συνταγματάρχης προσπαθεῖ νὰ παλλαχθῆ ἐνὸς ἑκατομμυρίου
ὅπερ τὸν ἐνοχλεῖ.

Ὁ Φουγάς εἶχεν ἀπέλθει ἐκ Παρισίων εἰς Βερολίνον τὴν ἐπιούσαν τῆς εἰς τὸν Αὐτοκράτορα ἐμφυλίσσεώς του. Τρεῖς ἡμέρας ἐδικπάνησε ὁδοιπορῶν, διότι διέμεινεν ὀλίγον ἐν Νανσῆ τῆ πατρίδι του. Ὁ στρατάρχης Λεμπλάν τῷ εἶχε δώσει συστατικὸν πρὸς τὸν νομάρχην, ὅστις τὸν ὑπεδέξατο φιλοφρόνως λίαν ὑποσχόμενος καὶ νὰ τον συνδράμῃ. Δυστυχῶς ἡ οἰκία ἐν ἣ κατῶκει ἡ Κλημεντίνα Πισῶ δὲν ἐσώζετο, κτεδωφισθεῖσα ὑπὸ τῆς δημοτικῆς ἀρχῆς τῷ 1827 χάριν νέας τινὸς ὁδοῦ. Εἶνε δὲ βέβαιον ὅτι δὲν ἠφάνισθη μετὰ τῆς οἰκίας καὶ ἡ οἰκογένεια, ἀλλὰ νέα τις δυσχέρεια ἀνεφάνη αἰφνης καὶ παρ ἐλπίδα. Τὸ ὄνομα Πισῶ ἦτο πάγκοινον ἐν τῇ πόλει, ἐν τοῖς πέριξ καὶ καθ' ὅλην τὴν ἐπαρχίαν. Μεταξὺ λοιπὸν τῆς πληθύος ταύτης τῶν Πισῶν οὐδ' αὐτὸς εἰζευρε τίνα Πισῶ νὰ ἐναγκαλισθῆ. Ἀποκαμῶν πλέον νὰ τρέχῃ κατέθηκεν εἰς τὴν ἀστυνομίαν τὴν ἐπομένην σημείωσιν·

«Νὰ ζητηθῆ ἐν τοῖς καταλόγοις νεῦνις ὀνομαζομένη Κλημεντίνα Πισῶ. Τῷ 1813 ἦτο ἐτῶν δεκαοκτώ, καὶ οἱ γονεῖς της εἶχον ἐστιχτόριον τῶν ἀξιωματικῶν. Καὶ ἂν μὲν ζῆ, νὰ εὔρεθῆ ὁ τόπος τῆς διαμονῆς της. Διότι ἐκ τῶν πληροφοριῶν τούτων ἐξαρτᾶται ἡ εὐτυχία ἀτυχοῦς πατρός.»

Ἀφικόμενος ὁ Φουγάς εἰς Βερολίνον ἔμαθεν ὅτι ἡ φήμη προηγήθη αὐτοῦ. Ἡ δῆλωσις τοῦ ὑπουργοῦ τῶν στρατιωτικῶν εἶχε δοθῆ εἰς τὴν πρωσσικὴν κυβέρνησιν διὰ τῆς Γαλλικῆς πρεσβείας. Ὁ Λέων Ρενάλτος καὶ τοι εἶχε τοσαύτας θλίψεις, κατῶρθωσε νὰ γράψῃ εἰς τὸν ἰατρὸν Χίρζ, καὶ αἱ ἐφημερίδες ἔγγραφον ἤδη περὶ τοῦ Φουγά καὶ αἱ ἐπιστημονικαὶ ἐταιρίαι συνεκινουῦντο ἤδη. Ὁ Φουγάς ὅστις εἶχεν ἀναγνώσει τὴν ἐπιστολὴν τοῦ ἰατροῦ Χίρζ τὴν ἐπισυνημμένην εἰς τὴν δικθῆκην τοῦ Ἰωάννου Μάιζερ, ἐσκέφθη ὅτι ὤφειλε νὰ ἐκδηλώσῃ τὰς εὐχαριστίας του πρὸς τὸν ἀγαθὸν γέροντα. Τὸν ἐπεσκέφθη λοιπὸν καὶ τον ἐνηγκαλίσθη ἀποκαλῶν αὐτὸν χρησμὸν τῆς Ἐπιδαύρου¹. Ὁ ἰατρὸς μετὰ χαρᾶς ὑπεδέξατο τὸν ἀναστάντα, καὶ τῷ ἔδωκε τὸ κάλλιστον δωμάτιον τῆς οἰκίας του. Μέχρι δὲ τῆς 29 τοῦ μηνὸς ὁ συνταγματάρχης ἔτυχε πλείστων ὄσων φιλικῶν περιποιήσεων καὶ ἐξετίθετο ὡς τι παράδοξον τέρας. Ἐπτὰ φωτογράφοι ἤρισαν διὰ τοσοῦτον πολῦτιμον ἄνθρωπον. Αἱ ἐπτὰ ἑλληνικαὶ πόλεις οὐδὲν πλέον ἐποίησαν ὑπὲρ τοῦ ἀτυχοῦς ἡμῶν γέροντος Ὀμήρου. Ἡ Α. Β. Υ. ὁ ἀντιβασιλεύων Πρέγκιψ ἠθέλησε νὰ τον ἴδῃ αὐτοπροσώπως καὶ παρεκάλεσε τὸν ἰατρὸν Χίρζ νὰ τον φέρῃ εἰς τὰ Ἀνάκτορα. Μετὰ πολλῆς δὲ δυσκολίας κατεπίσθη ὁ Φουγάς, διότι ἔλεγεν ὅτι οὐδέποτε πρέ-

πει ὁ στρατιώτης νὰ συνδιαλέγηται πρὸς τὸν ἐχθρὸν καὶ ἐνόμιζεν ἔτι ὅτι ἦτο τὸ ἔτος 1813. Ὁ Ἀντιβασιλεὺς εὐηρεστήθη ἐκ τῆς συνδιαλέξεως τοῦ Φουγᾶ καὶ ἡ ἡρωϊκὴ αὐτοῦ ἀφέλεια τὸν κατέλξε. Τῷ εἶπε δὲ μυρίας ὄσας φιλοφρονήσεις καὶ ἐμακάρισε τὸν αὐτοκράτορα τῶν Γάλλων περιστοιχιζόμενον ὑπὸ τοιοῦτων ἀξιομακτικῶν.

«Δὲν ἔχει πολλούς, ὑπέλαβεν ὁ συνταγματάρχης· πεντακοσίους μόνον εἴην εἶχεν ὡς ἐμέ, πρὸ πολλοῦ ἢ Εὐρώπη σας θὰ ἦτο ἔς τὸ σακκί.»

Ἡ ἀπόκρισις αὕτη ἐφάνη κωμικὴ μᾶλλον ἢ ἀπειλητικὴ καὶ βεβαίως ἡ δύναμις τοῦ πρωσικοῦ στρατοῦ δὲν ηὐξήθη τὴν ἡμέραν ἐκείνην διὰ νέας ἐκτάκτου στρατολογίας.

Ἡ Α. Β. Υ. ἀνήγγειλεν εἰς τὸν Φουγᾶν ὅτι ἡ ἀποζημίωσις αὐτοῦ ὠρίσθη εἰς διακοσίαις πεντήκοντα χιλιάδας φράγκων, ἃς δύναται νὰ λάβῃ παρὰ τοῦ κεντρικοῦ ταμείου ὁπόταν θελήσῃ.

«Υψηλότατε, ἀπεκρίθη, πάντοτε εἶν' εὐχάριστον νὰ λαμβάνῃ τις χρήματα ἀνήκοντα εἰς ἐχθρ... δῆλα δὲ εἰς ξένον. Ἀλλὰ πρέπει νὰ εἰξεύρετε ὅτι δὲν εἶμαι ἀνθρώπος φιλοχρήματος καὶ μετὰ χαρᾶς σᾶς ἀποδίδω τὰς διακοσίας πεντήκοντα χιλιάδας σας, εἴάν μ' ἀποδώσῃτε τὸν Ῥῆνον καὶ τὸ Πόζεν.

— Ἀλήθεια; εἶπεν ὁ πρίγκιψ γελῶν. Τὸν Ῥῆνον καὶ τὸ Πόζεν;

— Βέβαια, διότι ὁ Ῥῆνος εἶνε τῆς Γαλλίας καὶ τὸ Πόζεν εἶνε τῆς Πολωνίας πολὺ νομιμώτερον παρ' ὅσον τὰ χρήματα ταῦτα εἶνε ἰδικά μου. Ἀλλὰ τοιοῦτοι εἶνε οἱ μεγάλοι· νομίζουν καθήκον των νὰ πληρῶνουν τὰ μικρὰ χρέη καὶ τιμὴν των νὰρνοῦνται τὰ μεγάλα!

Ὁ πρίγκιψ διέστρεψε τὸ πρόσωπον δυσαρεστηθεὶς, καὶ πάντα δὲ τῆς αὐλῆς τὰ παριστάμενα πρόσωπα διεστράφησαν ὁμοίως. Κατὰ τὴν γνώμην δὲ πάντων ὁ Φουγᾶς ἐφάνη βάνκυτός τις, καὶ διατί; διότι ἔριψε ψυχίον ἀληθείας ἐν μεγάλῳ πινακίῳ μεστῷ ἀνοησιῶν.

Ἀλλὰ βιενναῖα τις βαρῶνη κομψὴ καὶ εὐμορφος, παροῦσα κατὰ τὴν συνδιαλέξιν ταύτην, κατεθέλη μᾶλλον ἐκ τῆς μορφῆς του ἢ ἐσκανδαλίσθη ἕνεκα τῶν λόγων του. Αἱ γυναῖκες τῆς Βιέννης φημίζονται ἐπὶ φιλοξενίᾳ καὶ τὴν φήμην των ταύτην προσπαθοῦσι νὰ μὴ διαψεύδωσι πάντοτε μὲν μάλιστα δὲ ἐν τῇ ξένῃ διατρέβουσαι.

Ἡ βαρῶνη Μαρκομάρκου εἶχε καὶ ἄλλην αἰτίαν ἧς ἕνεκα ἤθελε νὰ προσελκύσῃ τὸν συνταγματάρχην. Πρὸ τριῶν ἤδη ἐτῶν κατήρτιζε συλλογὴν ἀνδρῶν περιφρήμων, ἐν φωτογραφίᾳ ἐννοεῖται. Τὸ λεύκωμα αὐτῆς περιεῖχε στρατηγούς, πολιτικούς, φιλοσόφους, μουσουργούς, οἵτινες εἶχον προσφέρει αὐτοὶ ἑκυτοὺς γράφοντες ὑπὸ τὴν φωτογραφίαν των «Ἐκδήλωσις σεβασμοῦ καὶ λατρείας.» Μεταξὺ δὲ τούτων ἦσαν καὶ κληρικοὶ καὶ τινεὶ καρδινάλιοι μέγας καὶ πολὺς, ἀλλ' ἔλειπεν ὅμως ἐκ τῆς συλλογῆς ταύτης ἡ εἰκὼν ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστάντος. Ἐγραψε λοιπὸν πρὸς τὸν Φουγᾶν ἐπιστολὴν σύντομον μὲν ἀλλὰ σπινθηροβολοῦσαν καὶ τρίζουσαν ὑπὸ ἀνυπομονησίας καὶ πε-

ριεργίας, καί τον προσεκάλεσε νά ἔλθῃ νά συνδειπνήσῃσι. Ὁ Φουγάς ὅστις τήν ἐπιούσαν ἐμελλε νάπέλθῃ εἰς Δανσίκην, λαβὼν φύλλον χάρτου μεγίστου σχήματος ἠθέλησε νά ἀποποιηθῇ εὐγενῶς τήν πρόσκλησιν. Διότι ἡ λεπτή αὐτή καί ἱπποτική καρδία ἐφοβεῖτο μήπως ἡ καί ἐπὶ μίαν μόνην ἐσπέραν συνδιάλεξις καί εὐχρηστος διατριβή μεταξὺ τῶν εὐμορφωτάτων γυναικῶν τῆς Γερμανίας εἶνε τρόπον τινά ἠθικὴ ἀπιστία πρὸς τήν μνήμην τῆς Κλημεντίνης. Ἐπεχείρησε λοιπὸν νά εὕρῃ τρόπον κατάλληλον ἀποποιήσεως καί ἔγραψε:

«Συγκταβατικωτάτη καλλονή, ἐπ....» καί ἐστάθη.

Ἡ Μοῦσα δέν τι ὑπηγόρευε τίποτε ἄλλο. Δέν ἠδύνατο μὲν νά γράψῃ, ἀλλ' εἶχεν ὁμῶς καί ὄρεξιν πολλήν νά δειπνήσῃ, καί οἱ φόβοι τοῦ διεσκεδάσθησαν ὡς νέφη διωκόμενα ὑπὸ γλυκεροῦ βορειανατολικοῦ ἀνέμου. Ἐνεδύθη τήν ρεδιγγόταν του καί ἐκόμισεν αὐτὸς τήν ἀπόκρισιν. Τὸ πρῶτον ἤδη ἐδείπνει ἀφ' ἧς ἡμέρας ἀνέστη. Ἐφαγε μετὰ λαμπρᾶς ὀρέξεως καί ἔπιεν οὐκ ὀλίγον, ἀλλ' οὐχὶ καί ὅσον ἔπινε συνήθως. Ἡ βραῶνη Μαρκομάρκου καταθελχθεῖσα ὑπὸ τῆς εὐφροσύνης καί τῆς ἀκενώτου ζωηρότητός του, τὸν ἐκράτησε ὅσον πλείονα χρόνον ἠδυνήθη. Καί σήμερον δέ δεικνύουσα εἰς τοὺς φίλους τῆς τὴν εἰκόνα τοῦ συνταγματάρχου λέγει εἰς αὐτούς «Μόνοι οἱ Γάλλοι οὗτοι ἀξιωματικοὶ εἶνε ἀξιοὶ νά κατακτώσι τὸν κόσμον!»

Τὴν ἐπαύριον ἠτοίμασε τὸ ἐκ μέλανος δέρματος κιβώτιον ὅπερ εἶχεν ἀγοράσει ἐν Παρισίοις, ἔλαβε τὰ χρήματά του παρὰ τοῦ ταμείου καί ἐξεκίνησε πρὸς τὴν Δανσίκην. Ἐκοιμήθη δὲ ἐν τῇ ἀμάξῃ τοῦ σιδηροδρόμου, διότι εἶχεν ἀγρυπνήσει τὴν προτεραίαν. Ῥόγχεος φαθερός τὰ ἀφύπνισε. Ἀναζητεῖ τὸν ῥέγχοντα περίξ αὐτοῦ, ἀλλὰ δέν τον εὕρισκει. Ἀνοίγει τὴν θύραν τῆς παρακειμένης ἀμάξης, διότι τῶν γερμανικῶν σιδηροδρόμων αἱ ἀμάξαι συνέχονται, εἰσέρχεται καί σείει χονδρόν τινα, ὅστις ἐφαίνετο ἔχων ἐν τῷ σώματί του σύστημα ὅλον χαλκίνων ὀργάνων. Ἐν τινι τῶν προσεχῶν σταθμῶν ἔπιε φιᾶλην Μαρσάλας καί ἔφαγε δύο δωδεκάδας σάνδουις, διότι τὸ τῆς προτεραίας δεῖπνον ἔσκαψε τὸν στόμαχόν του. Ἐν δὲ τῇ Δανσίκῃ ἤρπασε τὸ κιβώτιόν του ἀπὸ τῶν χειρῶν λωποδύτου τινὸς ἐτοιμαζομένου νά το ἀρπάσῃ.

Εἶπε καί τον ὠδήγησαν εἰς τὸ ἀριστον τῶν ξενοδοχείων, καί παραγγείλας δεῖπνον ἔδραμε παραχρῆμα εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Μάιζερ. Οἱ ἐν Βερολίνῳ φίλοι του τὸν εἶχον πληροφορήσει περὶ τῆς χαριέσσης ταύτης οἰκογενείας. Ἐγένωσκε δὲ ὅτι εἶχεν ἀντίπαλον τὸν πλουσιώτατον ἀμα δὲ καί τὸν ῥυπαρότατον ἐξηνταεβλόντην. Διὰ τοῦτο δὲ καί προστηνέχθη πρὸς αὐτὸν ἀγρίως ὡς εἶδομεν ἐν τῷ προηγουμένῳ κεφαλαίῳ.

Ἀλλὰ δυστυχῶς ἀφ' οὗ ἔκλεισεν ἐν τῷ χρηματοφυλακίῳ του τὸ ἑκατομμύριόν του, μετεβλήθη καί ἀπὸ ἀγρίου ἐγένετο πέρα τοῦ δέοντος ἥπιος. Ἡ δὲ περιεργία τοῦ νά ἐξετάτῃ κατὰ βήθας τὰς μακρὰς ὑποκιτρίνας φιᾶλας, μικροῦ δεῖν ἔβλαψεν αὐτόν, διότι περὶ τὴν πρώτην ὥραν μετὰ τὸ μεσονύκτιον κατελήφθη, κατὰ τὸ λέγειν του, ὑπὸ δεινῆς καρηθαρίας. Ἀφ' οὗ δὲ ἐκαλη-

νόκτισε τούς καλούς κ' αγαθούς ανθρώπους, οίτινες τοσοῦτον καλῶς περιεποίηθησαν αὐτόν, μόλις προχωρήσας ὀλίγον κατέπεσαν εἰς βαθύ καὶ πλατύτατον φρέαρ, οὔτινος τὰ χεῖλη μόλις ἐξεῖχεν ὀλίγον τι τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, οὐ ἔνεκα ἔπρεπε νὰ ὑπάρχη φανὸς τοῦλάχιστον χάριν τῶν παρεπιδημούντων ξένων. « Αἰφνης ἐξυπνήτας (ὁ συνταγματάρχης διηγεῖται) εὗρέθην ἐντὸς ψυχροῦ ὕδατος καὶ γλυκυτάτου. Ἄφ' οὗ δὲ ἐκολύμβησα ἐν ἡ δύο λεπτά ἀναζήτων στερεὸν στήριγμα, αἱ χεῖρές μου εὔρον σχοινίον χονδρὸν, καὶ δι' αὐτοῦ ἀνέβην εἰς τὸ στόμα τοῦ φρέατος, ἕπερ εἶχε βάθος μόλις τεσσαράκοντα ποδῶν. Ὀλίγη δύναμις τῶν χειρῶν καὶ ὀλίγη γυμναστικὴ ἀρκεῖ πρὸς ἐκτέλεσιν τοιαύτης ἀναβάσεως, δὲν εἶνε μέγα πρᾶγμα. Μόλις πατήσας τὸ χῶμα τῆς ὁδοῦ βλέπω ἀπέναντί μου εἶδος τι νυκτοφύλακος, ὅστις ἀγρίως με ἠρώτησε εἰ ἤθελες αὐτοῦ ; » Ἐγὼ δὲ ἀντὶ οἴκτου δῆποτε ἄλλης ἀποκρίσεως προὔτιμησάνα τον ξυλοφορτώσω, καὶ τὸ μικρὸν τοῦτο γυμνάσιόν μ' ὠφέλησε, διότι ἀποκατέστησε τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος. Πρὶν ἐπανέλθω εἰς τὸ ξενοδοχεῖον ἐπέτυχον ὑπὸ τινος φανὸν καὶ ἐξαγκυλῶν τὸ χαρτοφυλάκιόν μου εἶδον μετὰ χαρᾶς ὅτι τὸ ἑκατομμύριόν μου δὲν εἶχε βραχῆ, διότι τὸ δέρμα ἦτο παχὺ καὶ τὸ κλεῖθρον στερεόν. Ἀλλ', ὡς ἐνθυμεῖσθε, εἶχον διπλώσει τὸ γραμματίον τοῦ Μάξερ ἐντὸς ἡμισείας δωδεκάδος τραπεζικῶν γραμματίων τῶν ἑκατὸν φράγκων, παχυτάτων, καὶ ὡς φαίνεται ἡ καλὴ αὕτη γειτονία τὸ διεφύλαξε. »

Μετὰ τὴν ἀναγκαίαν ταύτην δήλωσιν εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιόν του κατεκλίθη καὶ ἀπεκοιμήθη ἔχων τὰς πυγμὰς κεκλεισμένας. Τὴν δ' ἐπιούσαν ἄμα ἐγερθεὶς ἔλαβε τὴν κατωτέρω σημείωσιν τῆς ἐν Νανσῆ ἀστυνομίας.

« Κλημεντίνα Πισῶ ἑτῶν δέκα ὀκτώ, κόρη νεωτέρου τοῦ Αὐγούστου Πισῶ, ξενοδόχου, καὶ τῆς Λεονίας Φραγκολῶ, ὑπανδρευθεῖσα ἐν τῇ πόλει ταύτῃ τὴν 11 Ἰανουαρίου 1814 τὸν Λουδοβίκον Ἀντώνιον Λαγγεβῖνον ἄνευ ὀρισμένου ἐπαγγέλματος. Σημειωτέον δ' ὅτι ἕπον εἶνε κοινὸν τὸ ὄνομα Πισῶ, τὸσον ἰσπανικὸν εἶνε τὸ ὄνομα Λαγγεβῖνος. Πλὴν τοῦ ἐντίμου κυρίου Βίκτωρος Λαγγεβῖνου νομαρχιακοῦ συμβούλου ἐν Νανσῆ, ὁ μόνος γνωστὸς Λαγγεβῖνος εἶνε ὁ Πέτρος Λαγγεβῖνος, λεγόμενος Πατράκης, μυλωθρὸς ἐν τῇ δήμῳ Βεργαβίλλης. »

Τὴν σημείωσιν ταύτην ἀναγνοὺς ὁ Φουγᾶς ἀνεπήδησε μέχρι τῆς ὀροφῆς τοῦ δωματίου του ἀνακράζων.

« Ἐχω υἱόν ! »

Προσκαλέσας δὲ τὸν διευθυντὴν τοῦ ξενοδοχείου τῷ εἶπε·

« Φέρε τὸν λογαριασμόν καὶ στείλε τὰ πράγματά μου εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ σιδηροδρόμου, καὶ ἀγόρασέ μου εἰσιτήριο κατ' εὐθείαν διὰ Νανσῆ. Λάβε δικόσικ φράγκα νὰ πῆς εἰς ὑγίειαν τοῦ υἱοῦ μου. Ὀνομάζεται Βίκτωρ ὅπως ἐγώ. Εἶνε νομαρχιακὸς σύμβουλος. Ναὶ μὲν ἐγὼ τὸν ἤθελα καλλίτερα στρατιώτην, ἀλλὰ δὲν πειράζει. » Α, ἀλήθειαν ὁδήγησέ με πρῶτα εἰς τὴν

Ἐπάρεζαν· πρέπει νὰ ὑπάγω νὰ λάβω ἐν ἑκατομμύριον φράγκων τὸ ὅσιον εἶνε ἰδικόν του.»

Ἐπειδὴ δὲ δὲν ὑπάρχει γραμμὴ κατ' εὐθείαν ἀπὸ Δανσίκης εἰς Νανσῆν, ἠναγκάσθη νὰ μείνῃ ἐν Βερολίῳ. Ὁ ἰατρὸς Χιρς δὲν εὔρε κηθ' ὁδὸν τῷ ἀνήγγειλεν ὅτι αἱ ἐπιστημονικαὶ ἐταιρίαι τῆς πόλεως παρασκευάζον χάριν αὐτοῦ μέγα συμπόσιον. Ἀλλ' αὐτὸς κατ' οὐδένα τρόπον ἠθέλησε νὰ μετέσχη τοῦ συμποσίου.

«Ὅχι διότι περιφρονῶ τόσον καλὴν εὐκαιρίαν νὰ συμπίω μετὰ τόσον καλῆς συντροφίης· ἀλλ' εἰξέριετε, ἡ φύσις ἐλάλησε, καὶ ἡ φωνὴ τῆς μὲ ἐλκύει! Πᾶσα εὐγενὴς καρδία προτιμᾷ οἶα· δῆποτε ἄλλης μέθης τὴν μέθην τῆς πατρικῆς στοργῆς.»

Ἴνα δὲ προπαρασκευάσῃ τὸ τέκνον του εἰς τὴν ἄριστον χάριν τῆς ἀπροσδοκίτου πατρικῆς ἐπισκέψεως, ἐνέκλεισεν ἐν φικέλλῳ τὸ ἑκατομμύριον μετὰ ἐπιστολῆς σχολιοτενοῦς οὕτω πως περικουμένης·

«Ἡ πατρικὴ εὐλογία εἶνε πολυτιμώτερα τοῦ χρυσοῦ ὅλου τοῦ κόσμου
»Βίκτωρ Φουγᾶς.»

Ἡ ἀπιστία τῆς Κλημεντίνης Πισῶ ἐπλήγησεν ἑλαφρῶς τὴν φιλαυτίαν του ἀλλὰ ταχέως παρηγορήθη.

«Τοῦλάχιστον, ἔλεγε, καθ' ἑκυτόν, δὲν θὰ ἀναγκασθῶ νὰ κυμφευθῶ γυναῖκα γραῖαν, ἀφ' οὗ ὑπάρχει ἄλλη νέα ἥτις με περιμένει ἐν Φονταινεβλῶ. Καὶ ἔπειτα ὁ υἱός μου ἔχει ὄνομα ἐπιδεικτικόν. Τὸ Φουγᾶς εἶνε πολὺ καλλίτερον, ἀλλὰ καὶ τὸ Λαγγεβίνος δὲν εἶνε κακόν.»

Τὴν 2 Σεπτεμβρίου περὶ ὥραν 6 μ. μ. ἀπεβιβάσθη εἰς Νανσῆν. Ἡ καρδία του ἐπάλλετο σφοδρότατα. Ἴνα δὲ ἀναλάβῃ δυνάμεις ἐγευματίσε καλῶς. Ὁ διευθυντὴς τοῦ ξενοδοχείου ἐρωτηθεὶς ἔδωκεν αὐτῷ ἀρίστης πληροφορίας περὶ τοῦ Βίκτωρος Λαγγεβίνου, ἦτο νέος ἔτι, ἔγγαμος πρὸ ἐξαετίας, ἔχων υἱὸν καὶ θυγατέρα, τιμώμενος ἐν τῷ τόπῳ καὶ εὐκατάστατος.

«Περὶ τούτου ἤμην βέβαιος» εἶπεν ὁ Φουγᾶς, καὶ ἐκ τῆς πολλῆς χαρῆς του ἔπιε κατὰ κόρον κερκσίτην, ὅστις τῷ ἐφάνη νοστιμώτατος. Ἐξῆλθε δὲ τοῦ ξενοδοχείου σχεδὸν μεθύων.

Τὴν αὐτὴν ἑσπέραν ὁ κ. Λαγγεβίνος διηγείτο εἰς τὴν γυναῖκά του ὅτι ἐν τῷ ἐπανήρχετο ἐκ τῆς Λέσχης περὶ τὴν δεκάτην ὥραν, ἐπλησίασεν αὐτὸν ἀθάδῶς ἀνθρώπος τις οἰνοβορῆς. Καὶ πρῶτον μὲν ἐξέλαβεν αὐτὸν ὡς κακούργον τινά καὶ παρεσκευάσθη εἰς ἀμυναν, ἀλλ' ὁ οἰνοβορῆς τὸν ἐφίλησε μόνον καὶ ἔγεινεν ἀσεραπή. Ἡ περὶ αὐτοῦ συνάντησις ἤγαγε τοὺς δύο συζύγους εἰς πολλὰς καὶ διαφορὰς ὑποθέσεις τὰ μάλιστα ἀπιθήνους. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἀμφότεροι ἦσαν νέοι καὶ μόλις πρὸ ἐπιτακτικῆς συνημμένοι εἰς γάμον, ταχέως ἔλλαξαν ὁμιλίαν.